

EEN ONBEKENDE GEDRUKTE KAART VAN DE WATERINGEN

=====

VAN DE BROEK EN VAN ZUID- EN NOORD-OVER-DE-LIEVE.

=====

(1/40.000 ca. 1830)

door Dr. Jos De Smet.

De gedrukte kaart op 1/40.000 van de Verenigde Wateringen van Eiensluis en Groot Reigarsvliet, opgemaakt en in 1838 uitgegeven door landmeter P. Drubbele, sekretaris-thesaurier van deze Verenigde Wateringen, is genoeg gekend.

Deze kaart werd opgemaakt ingevolge een resolutie genomen door de algemene vergadering van de gelanden in dato 19 april 1827.

Nevens de kaart werd ook door dezelfde landmeter een boek opgesteld: "Beschrijving der Vereenigde Wateringen van Eyensluys en Groot-Reygarsvliet", in 1839 gedrukt bij Felix De Pachtere, (22) + 184 pp.

De kaart kwam gereed in 1838 en werd afgedrukt in de drukkerij Daveluy te Brugge. Ca. 1890 werd het oorspronkelijk cliché opnieuw afgedrukt in de drukkerij G. Geûens-Willlaert te Brugge.

Deze kaart omvat het gebied tussen Brugge-Blankenberge ten westen, de zee tot aan het Zwin ten noorden, de monding van het Zwin tot aan Sluis ten oosten, en ten zuiden de huidige vaart Sluis-Damme-Brugge, met nog enkele polders tussen Sluis en Damme die ten zuiden van de vaart liggen.

In de jaren dat deze kaart werd opgemaakt was de Belgische Omwenteling van 1830 uitgebroken en was de feitelijke scheiding tussen België en Nederland doorgevoerd. Als verdedigingsmaatregel hadden de Nederlanders de afvoer van het water van het noordoosten van Brugge naar de zee, afgesloten. Zo zien we op de kaart de werken die na 1830 in en rond de huidige vaart Sluis-Damme-Brugge waren uitgevoerd om de afwatering van het Belgisch grensgebied te laten geschieden over de vaart Brugge-Oostende. Daarbij komt nog het eerste ontwerp van een nieuw afwateringskanaal, dat van Zelzate naar de zee zou gegraven worden om onze noorde-

lijke grensstreek voor de afwatering onafhankelijk te maken van de zeesluizen op Nederlands gebied. In het eerste ontwerp, dat dagtekent van 1837, zou het afleidingskanaal de vaart Brugge-Sluis kruisen ten westen en langs de vestingen van Damme om te Heist in zee te lopen.

Deze kaart, op schaal 1/40.000, meet binnen de gedrukte omlijsting 391 mm. in de hoogte en 471 mm. in de breedte.

oooooooooooo

Wat echter min gekend is, is het feit dat ook voor de Wateringen van de Broek, van Zuid- en Noordoverdelieve, alle drie gelegen ten zuiden van de huidige vaart Sluis-Damme-Brugge, een dergelijke kaart op 1/40.000 werd opgemaakt. Het cliché ervan heeft bestaan, maar het bevatte geen enkele naam of andere gedrukte aanwijzing. Van deze kaart bezit ik een overdruk.

De noordergrens van deze kaart is de huidige vaart Brugge-Damme-Sluis. Ten oosten staat geheel het stadsplan van Sluis erop getekend. Vandaar wordt de landsgrens gevolgd over Middelburg tot aan de steenweg Aardenburg-Maldegem. Vanaf Strobrug tot aan het centrum van Maldegem vormt deze weg de oostelijke grens van de kaart. De zuidergrens ervan is de rijksweg nr 10 (Brussel-Gent-Brugge-Oostende) tussen Maldegem en de grens van Sijsele; verder wordt de zuidwestelijke grens van Sijsele en van de gewezen gemeente St.-Kruis gevolgd tot aan de vestingen van Brugge.

Tussen de gedrukte omlijsting is deze kaart ook 471 mm breed. Hoe hoog ze was, weet ik niet, omdat het exemplaar in mijn bezit, geplakt is onder het kartografisch deel van de kaart van de Wateringen van Eiensluis en Groot-Reigarsvliet. Tussen de kartografische gedeelten van beide kaarten werd een afstand van een viertal centimeter gelaten. Mijn dubbel-exemplaar heeft een hoogte van 611 mm. tussen de gedrukte omlijstingen.

Op deze kaart zijn al de wegen, waterlopen, dorpen, gehuchten en huizen afgedrukt zonder één enkele naam. De oude Lieve staat er nog op vanaf Strobrug, verder ten z. van Moerkerke, tot in de vestingen van Damme. Wij zien er getekend het zuidelijk deel van de stad Damme, geheel de stad Sluis, de dorpen Lapscheure, Middelburg, het deel van Ede op Belgisch grondgebied, Maldegem, Sijsele, Moerkerke en St.-Kruis. De gehuchten Platheule (met de wagenmakerij!), Zoetendale, Donk, Male en Vijvekapelle. Ten zuiden van Damme, tussen de Lieve en de Maldelei strekt zich het langwerpige moeras van Bonem uit.

Deze dubbele kaart heb ik in 1931 op stevig inpakpapier geplakt. Ze werd

regelmatig opgeplooid in 3 x 3 vakken, waardoor zij, door het veelvuldig gebruik, wat beschadigd is op één van de plooiën.

Kent iemand nog andere exemplaren van deze kaart, die het pendant moest vormen van de kaart van de Verenigde Wateringen van Eiensluis en Groot-Reigarsvliet?